

*Marta Iwanek, Magda Krzekotowska, Iwona Majchrzak¹, Karolina Metynowska,
Marzena Rydzewska-Włodarczyk¹*

OCZEKIWANIA STUDENTÓW I PRACODAWCÓW W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA NA KIERUNKACH EKONOMIA I ZARZĄDZANIE

THE EXPECTATION OF STUDENTS AND EMPLOYERS IN THE SCOPE OF EDUCATION ON THE ECONOMICS AND MANAGEMENT

Studenckie Koło Naukowe Rachunkowości „FIFO”, ¹Katedra Rachunkowości, Zachodniopomorski
Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
ul. Żołnierska 47, 71-210 Szczecin, e-mail: imajchrzak@zut.edu.pl

Summary. In front of unreliable situation on labour market and still high unemployment rate especially in a group of university graduate, young people constantly ask yourself what and where they should study to get satisfying and rewarding job. What influence has choice of university and course on prospects of being employed? Do employers pay attention to reputation of University, which graduate future employee? Nowadays, it is very likely that for employers more important is practical knowledge and ability to manage in difficult and stressful situation than received master degree, even from the best university. In our research we have decided to analyze the view of both students and employers concerning quality education on West Pomeranian University of Technology in Szczecin on Faculty of Economics, its perception of both this group and requirements which are and should be set to students, who are believed to become future employees. We would like to know also the opinion about perfect economics graduates and their opportunities on a labour market. In our research we have tried to get to know what are the most shortages and gaps in young graduate skills.

Słowa kluczowe: absolwent, jakość kształcenia, kompetencje, możliwość zatrudnienia, pracodawca, student, umiejętności, wymagania.

Key words: competence, employer, graduate, opportunities to being employed, quality education, requirements, skills, student.

WSTĘP

W ostatnich latach wyraźnie nasilają się trzy główne tendencje, które towarzyszą wejściu absolwentów szkół wyższych na rynek pracy. Pierwszą z nich jest globalizacja, która ma różny zasięg i stopień nasilenia. Dotyczy głównie finansów i własności kapitału oraz stylów życia i konsumpcji. Kolejnym czynnikiem jest strategia lizbońska. Zgodnie z jej założeniami wzrasta rola wykształcenia i działań związanych z doskonaleniem kompetencji zawodowych. Istotnym aspektem jest również zmienność procesów zachodzących na rynku pracy (GUS 2005).

W związku z rosnącymi wymaganiami rynku pracy poszukiwane są kierunki studiów, które zapewnią właściwe przygotowanie merytoryczne i praktyczne, pozwalające na wykonywanie interesującej, a zarazem dobrze płatnej pracy. W związku z tym również studenci, którzy wybrali dany kierunek studiów, mają określone oczekiwania w zakresie kształcenia.

Spełnienie oczekiwań studentów i rynku pracy zależy, przede wszystkim, od uczelni wyższych. W celu zainteresowania ofertą edukacyjną jak największej grupy przyszłych potencjalnych studentów muszą one dostosowywać do nich plany i programy nauczania i zwiększać ich elastyczność.

W dalszym ciągu jednym z istotnych i najbardziej pożądaných zawodów jest zawód szeroko rozumianego ekonomisty, ponieważ sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa jest możliwe dzięki wiedzy i umiejętnościom z zakresu nauk ekonomicznych. Zadaniem ekonomistów jest bowiem gospodarowanie zasobami finansowymi, ludzkimi i materialnymi. Dlatego studia ekonomiczne powinny wyposażać absolwentów w umiejętności w zakresie przeprowadzania analizy dostępnych lub tworzonych informacji, które mają służyć podejmowaniu racjonalnych decyzji. Stały dopływ pełnych, rzetelnych, użytecznych i dostarczanych na czas informacji ekonomicznych warunkuje bowiem podejmowanie właściwych decyzji gospodarczych i sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa (Kiziukiewicz 2009, 2003). Ponadto studia ekonomiczne powinny przygotowywać absolwentów do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Umiejętności te są niezwykle ważne w realiach dzisiejszego zatrudnienia.

Celem niniejszego artykułu jest próba określenia oczekiwań studentów i pracodawców w zakresie kształcenia na kierunku ekonomia i zarządzanie. Zdaniem autorek wnioski wyciągnięte z przeprowadzonych badań mogą pomóc w zwiększeniu konkurencyjności wymienionych kierunków i – co za tym idzie – przyczynić się do wzrostu ich popularności w przyszłości.

MATERIAŁ I METODY

Opracowanie artykułu poprzedziły badania empiryczne. Ich podstawą była ankieta badawcza skierowana do studentów Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie oraz pracodawców. Wykorzystane do badań kwestionariusze ankiet zawierały po 7 pytań. Pytania skierowane do studentów i pracodawców w większości pokrywały się i dotyczyły:

- oczekiwań wobec uczelni w zakresie kształcenia, nabywania umiejętności i cech, jakimi powinien charakteryzować się absolwent Wydziału Ekonomicznego ZUT;
- wyboru rodzaju uczelni oraz jego wpływu na przyszłą karierę zawodową absolwenta;
- określenia najbardziej deficytowych kwalifikacji absolwentów uczelni wyższych;
- identyfikacji oczekiwań studentów i pracodawców wobec absolwentów kierunku ekonomia lub zarządzanie.

Różnica w ankietach skierowanych do studentów i pracowników dotyczyła pytań 1 i 7. Studenci odpowiadali na pytanie, czym kierowali się przy wyborze kierunku i rodzaju uczelni, natomiast pracodawcy – czy wybór przyszłego pracownika jest uzależniony od ukończonej uczelni. W przypadku pytania 7. ankieta skierowana do pracodawców zawierała rozbudowany katalog odpowiedzi w porównaniu z kwestionariuszem adresowanym do studenta.

Badania ankietowe przeprowadzono wśród:

- studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia na kierunku ekonomia,
- studentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku zarządzanie,
- pracodawców.

Badana próba obejmuje 102 osoby, spośród których 55 osób to studenci kierunku ekonomia, a 17 osób to studenci kierunku zarządzanie. Natomiast pozostała grupa, czyli 35 ankietowanych, to pracodawcy. Strukturę respondentów przedstawiają tab. 1 i 2.

Tabela 1. Struktura studentów objętych badaniem

Studenci kierunku	Rok i rodzaj studiów	Liczba respondentów
Ekonomia	studia stacjonarne I stopnia, pierwszy rok studiów (I S1)	4
	studia stacjonarne I stopnia, trzeci rok studiów (III S1)	32
	studia niestacjonarne I stopnia, trzeci rok studiów (III N1)	16
	studia niestacjonarne II stopnia, pierwszy rok studiów (I N2)	3
Zarządzanie	studia stacjonarne I stopnia, trzeci rok studiów (III S1)	17
Razem		72

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Tabela 2. Struktura pracodawców objętych badaniem

Kryterium klasyfikacji	Wyszczególnienie	Liczba respondentów	Razem
Forma organizacyjno-prawna	spółki osobowe	2	35
	spółki kapitałowe	15	
	spółki cywilne	3	
	przedsiębiorstwa prywatne osoby fizycznej	10	
	przedsiębiorstwa państwowe	5	
Branża	produkcja	2	35
	handel	15	
	usługi	17	
	inne	1	
Poziom zatrudnienia	bez zatrudnienia pracowników	1	35
	1–9 osób	10	
	10–49 osób	10	
	50–249 osób	7	
	powyżej 250 osób	7	

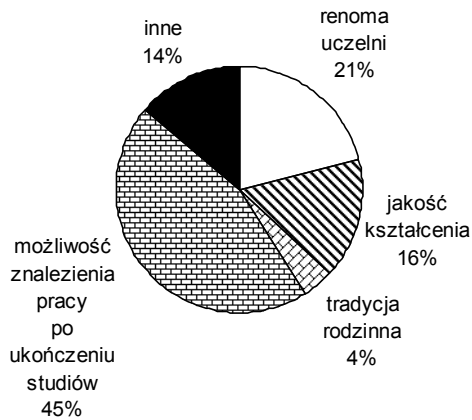
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

WYNIKI I DYSKUSJA

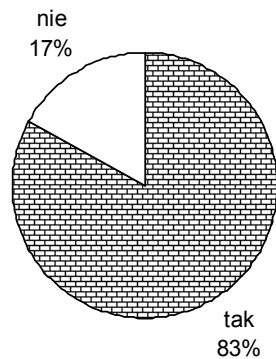
Analiza wyników badań, dotyczących wyboru przez studentów uczelni i kierunku studiów oraz wyboru przez pracodawcę pracowników spośród absolwentów różnych uczelni, wykazała, iż w przypadku studentów wybór uczelni jest uzależniony od (rys. 1):

- możliwości znalezienia pracy w przyszłości (45% badanych),
- renomy uczelni (21%) i jakości kształcenia (16%),
- tradycji rodzinnych (4%),
- innych powodów (14% badanych studentów), spośród których najczęściej były wymieniane: bliskość miejsca zamieszkania, rekomendacje absolwentów i studentów uczelni, interesujące specjalności.

Aż 83% badanych pracodawców jednoznacznie wskazało, iż wybór przyszłego pracownika jest uzależniony od uczelni. Zaledwie 17% badanych uznało, że wybór przyszłego pracownika nie zależy od ukończonej uczelni (rys. 2).

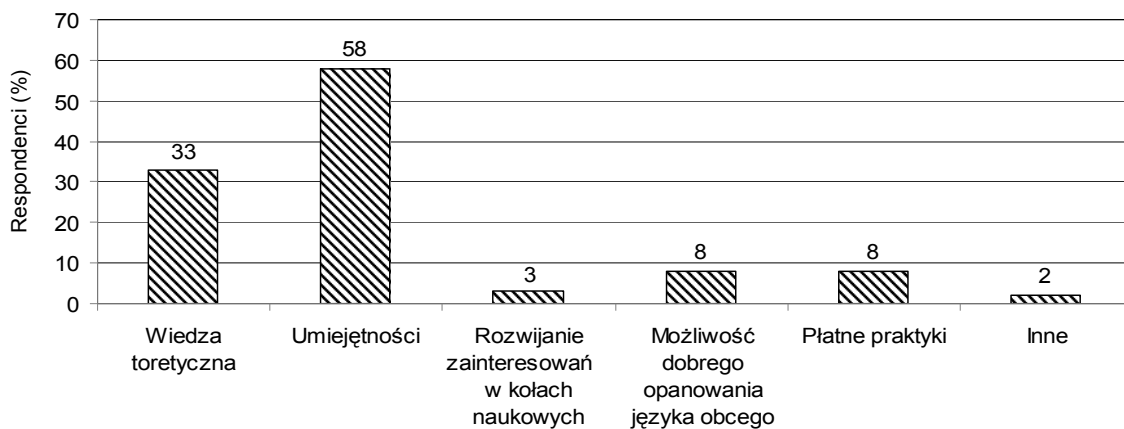

Rys. 1. Czym kierowałeś(-aś) się podczas wyboru kierunku studiów i rodzaju uczelni?
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

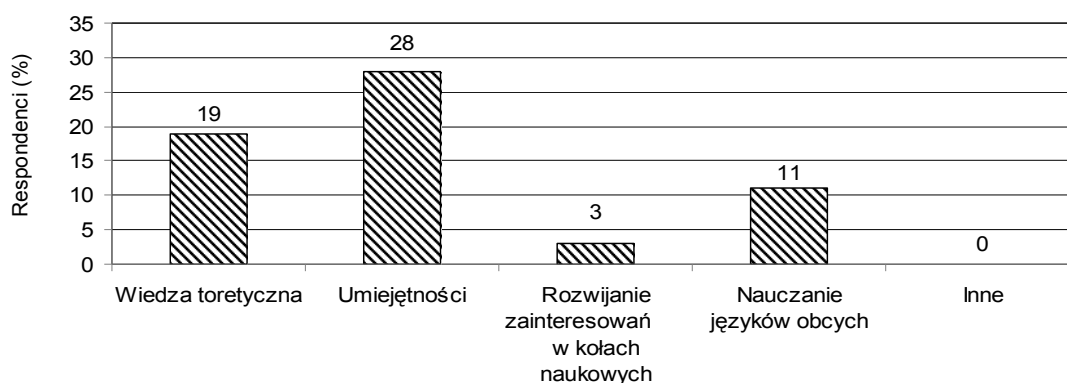

Rys. 2. Czy wybór przyszłego pracownika jest uzależniony od rodzaju uczelni, którą ukończył?
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Studenci i pracodawcy mają zbliżone oczekiwania wobec uczelni w zakresie kształcenia przyszłych ekonomistów (rys. 3, 4). Zdaniem respondentów uczelnie powinny umożliwić zdobycie wiedzy teoretycznej, umiejętności praktycznych, a także biegłej znajomości języków obcych. Ponadto studenci domagają się płatnych praktyk.

Rys. 3. Oczekiwania studentów wobec uczelni podczas trwania studiów
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rys. 4. Oczekiwania pracodawców wobec uczelni w zakresie kształcenia przyszłych ekonomistów
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Poddani badaniu studenci i pracodawcy byli również zgodni co do umiejętności, jakie powinien posiadać absolwent kierunku ekonomia lub zarządzanie (rys. 5, 6). Respondenci najczęściej odpowiadali, że powinni posiadać umiejętność prowadzenia ksiąg rachunkowych, podatkowych, przeprowadzania analizy finansowej i oceny wyników ekonomicznych z działalności przedsiębiorstwa, a także zaplanowania zadań, czasu pracy, zapotrzebowania na zasoby i finanse. Najmniej pożądane są umiejętności w zakresie obsługi sprzętu biurowego.

Rys. 5. Oczekiwania studentów wobec uczelni w zakresie umiejętności zdobytych podczas edukacji
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

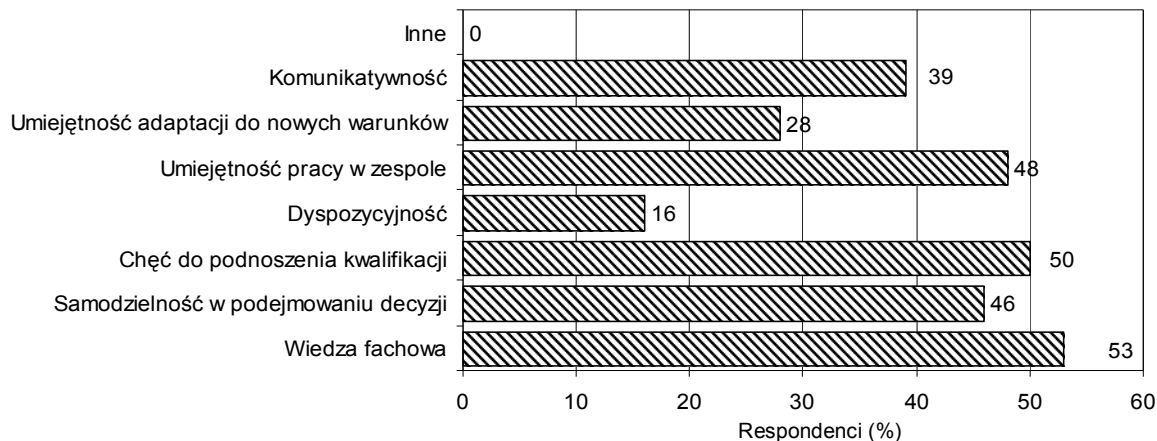
Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych było rozwinięciem poprzedniego. Dotyczyło ono cech, jakimi powinien charakteryzować się absolwent kierunku ekonomia lub zarządzanie.

Badani studenci wskazywali najczęściej takie cechy, jak: wiedza fachowa, chęć podniesienia kwalifikacji, umiejętność pracy w zespole, samodzielność w podejmowaniu decyzji, komunikatywność. W ich opinii mniejsze znaczenie miała umiejętność adaptacji do nowych warunków i dyspozycyjność (rys. 7).

Rys. 6. Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów kierunku ekonomia / zarządzanie w zakresie umiejętności

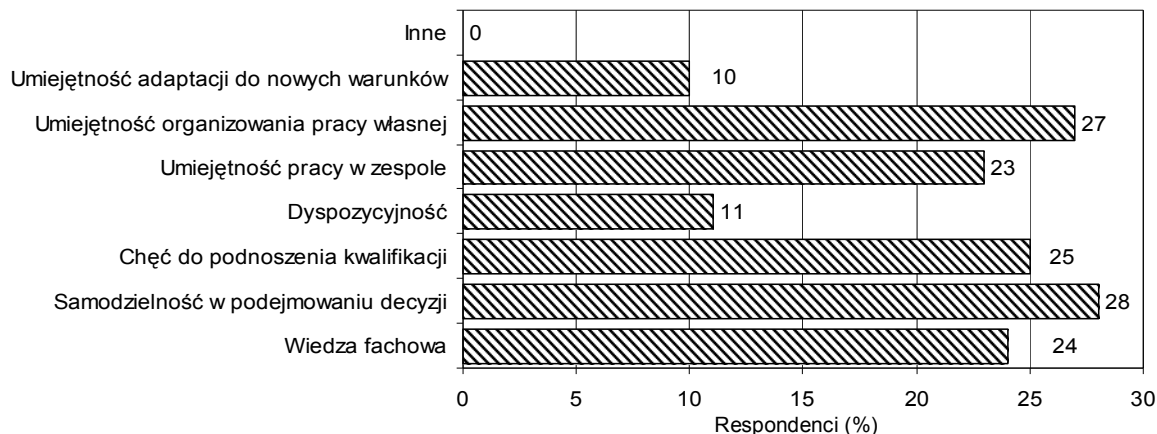
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rys. 7. Pożądate cechy absolwenta kierunku ekonomia / zarządzanie w ocenie studentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

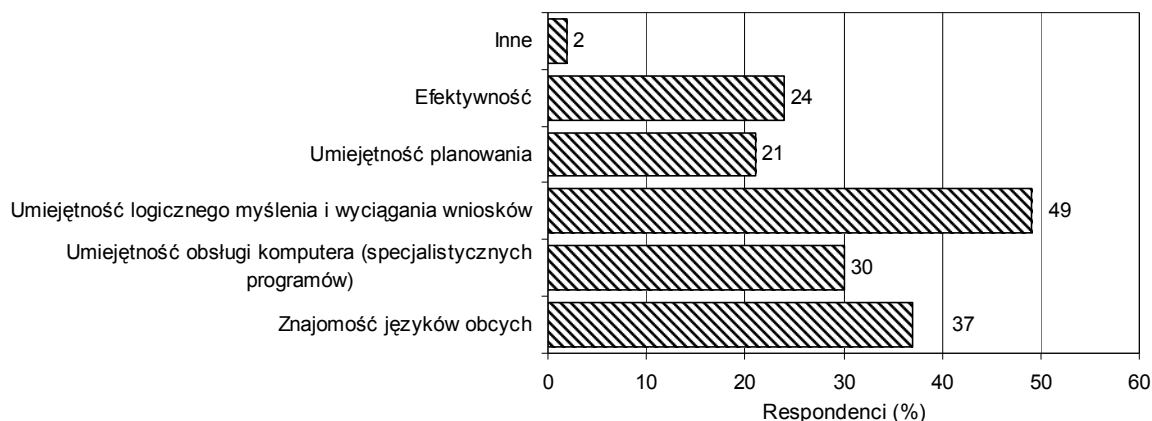
Pracodawcy natomiast na pierwszym miejscu wśród cech, jakimi powinien charakteryzować się absolwent uczelni ekonomicznej, stawiali samodzielność w podejmowaniu decyzji, a następnie: umiejętność organizowania pracy własnej, chęć podnoszenia kwalifikacji, wiedzę fachową, umiejętność pracy w zespole. Za najmniej istotne cechy, podobnie jak studenci, uznali dyspozycyjność i umiejętność adaptacji do nowych warunków (rys. 8).

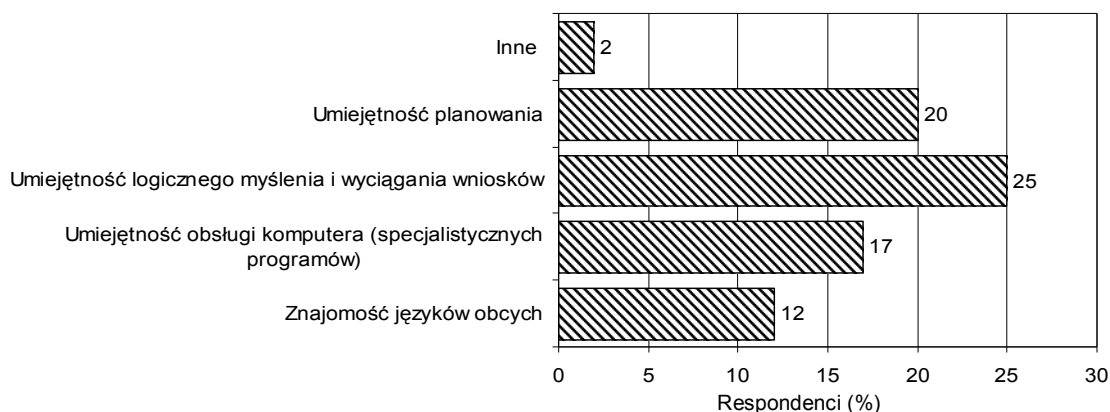
Rys. 8. Cechy charakteryzujące absolwenta kierunku ekonomia / zarządzanie w ocenie pracodawców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Zarówno studenci, jak i pracodawcy za najbardziej deficytowe cechy absolwentów uczelni wyższych uznali: brak umiejętności logicznego myślenia i wnioskowania (rys. 9, 10). Ponadto ankietowani studenci wskazali również zbyt słabą znajomość języków obcych oraz obsługi specjalistycznych programów komputerowych. Pracodawcy natomiast zwrócili uwagę na nieumiejętność planowania.

Rys. 9. Najbardziej deficytowe cechy absolwentów uczelni wyższych według badanych studentów
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

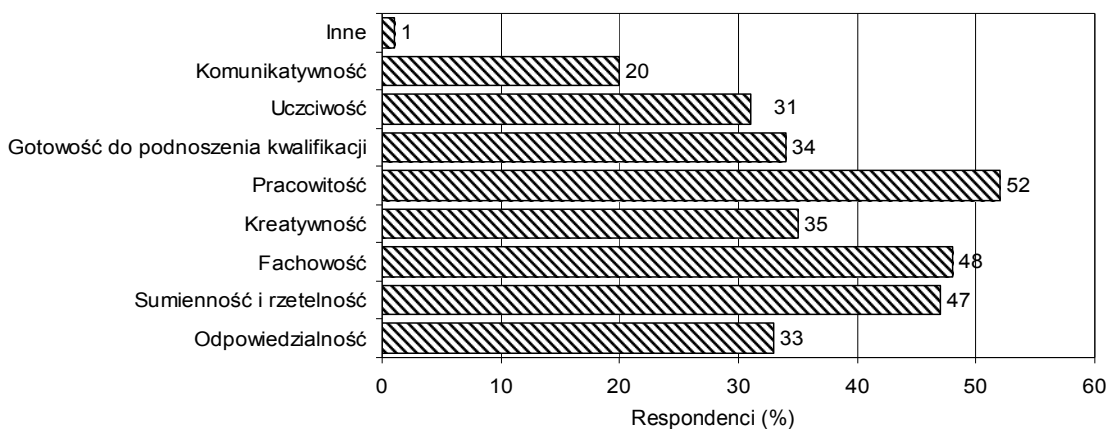

Rys. 10. Najbardziej deficytowe cechy absolwentów uczelni wyższych według pracodawców
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Spośród oczekiwań pracodawców wobec absolwentów kierunku ekonomia lub zarządzanie badani studenci wymieniali następujące cechy: pracowitość, fachowość, a następnie sumienność i rzetelność, kreatywność, gotowość do podnoszenia kwalifikacji, odpowiedzialność, uczciwość, komunikatywność. Jedna z badanych osób wskazała umiejętność prowadzenia negocjacji (rys. 11). Pracodawcy zaś oczekują od absolwentów kierunku ekonomia lub zarządzanie sumienności i rzetelności, uczciwości i odpowiedzialności. Wielu z badanych wskazywało na fachowość i pracowitość młodych pracowników. W opinii pracodawców najmniejsze znaczenie miała kreatywność (rys. 12).

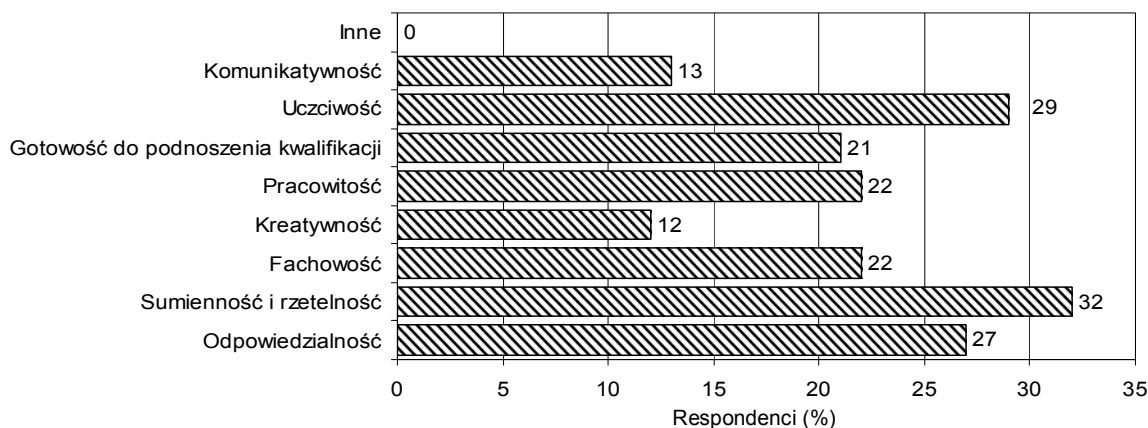
Na podstawie odpowiedzi studentów i pracodawców na ostatnie zawarte w ankiecie pytanie, które dotyczyło oceny uczelni, można stwierdzić, że według większości respondentów Wydział Ekonomiczny Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczeci-

nie stwarza studentom możliwości rozwoju. Jest to uczelnia prestiżowa, co zachęca do studiowania na niej, zwłaszcza że wyróżnia się wśród innych uczelni (rys. 13, 14).

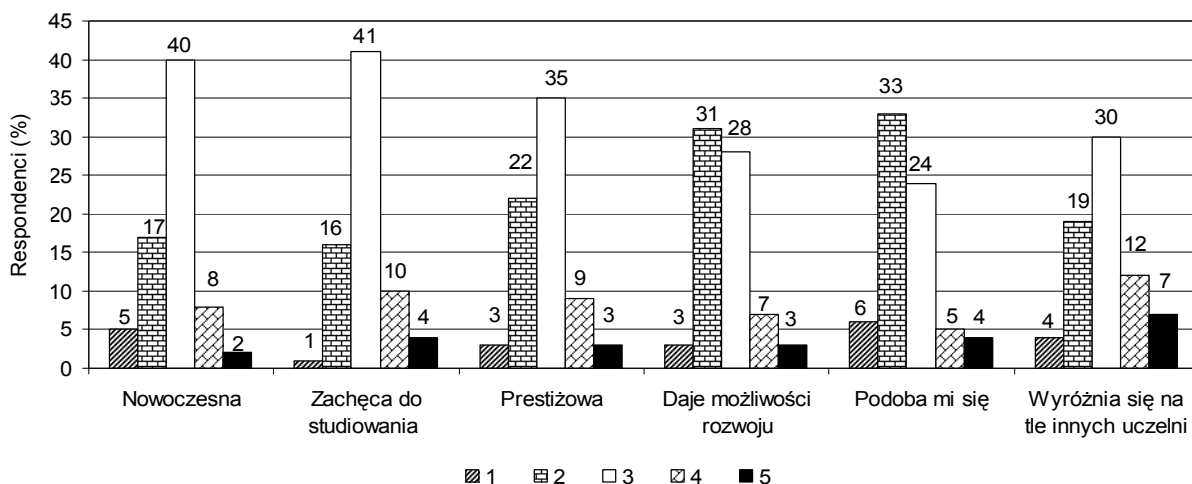
Rys. 11. Opinie studentów na temat oczekiwań pracodawców wobec absolwentów kierunku ekonomia / zarządzanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

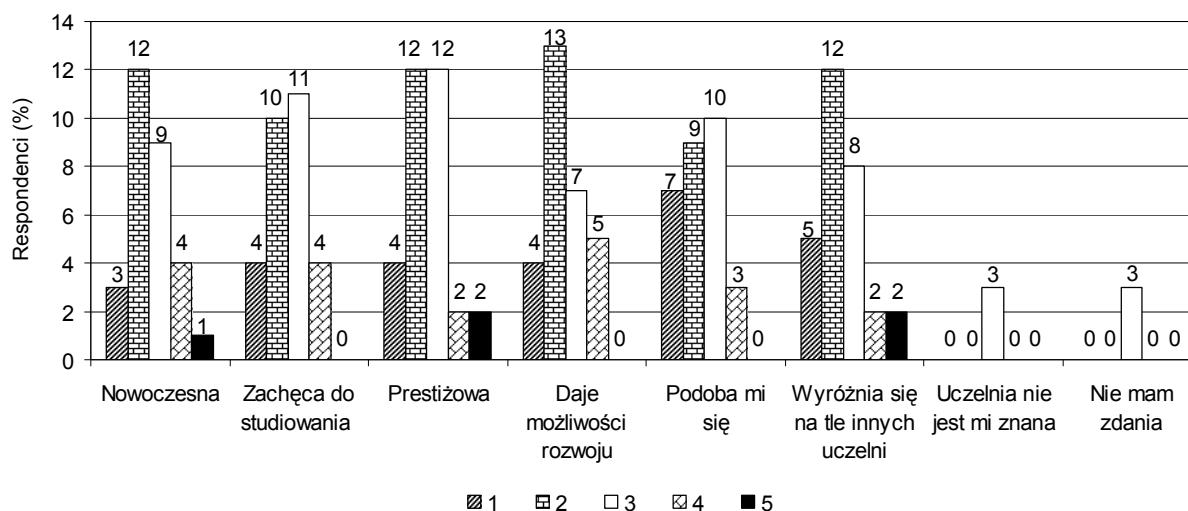
Rys. 12. Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów kierunku ekonomia / zarządzanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rys. 13. Ocena uczelni przez studentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rys. 14. Ocena uczelni przez pracodawców

PODSUMOWANIE

Oceniając przedstawione wyniki badań, należy stwierdzić, iż studenci i pracodawcy oczekują, że na kierunku ekonomia / zarządzanie absolwenci zdobędą zarówno wiedzę teoretyczną, jak i określone umiejętności. Ankietowani za najbardziej istotne kompetencje absolwenta uznali wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych i podatkowych, sporządzania analiz finansowych i oceny wyników ekonomicznych działalności jednostki oraz interpretacji przepisów prawa. Za najbardziej deficytowe kwalifikacje absolwentów uczelni wyższych uznali umiejętności logicznego myślenia i wyciągania wniosków oraz znajomość języków obcych. Warto podkreślić, iż 86% ankietowanych pracodawców stwierdziło, iż wybór przyszłego pracownika jest uzależniony od uczelni, którą ukończył. Według ankietowanych studentów i pracodawców nasza uczelnia jest prestiżowa, stwarza możliwości rozwoju oraz pozytywnie wyróżnia się wśród innych uczelni. Uogólniając wyniki przeprowadzonych badań, należy stwierdzić, iż najważniejszym celem kształcenia na kierunkach ekonomia / zarządzanie jest zapewnienie uzyskania przyszłym absolwentom kompetencji w zakresie wiedzy i umiejętności współgrających z potrzebami rynku pracy.

PIŚMIENNICTWO

GUS. 2006. Szkoły wyższe i ich finansowanie 2005. Warszawa, GUS.

Rachunkowość zarządcza. Cz. I. 2009. Red. T. Kiziukiewicz. Wrocław, Ekspert, 13–16.

Zarządcze aspekty rachunkowości. 2003. Red. T. Kiziukiewicz. Warszawa, PWE, 28–31.

